

Enheten för människa och omgivning
Ewa Krynicka Storskog, 010-730 91 23
arbetsmiljoverket@av.se

Remiss Betänkandet Modernare byggregler (SOU 2019:68)

Sammanfattning

Utredningen har inte utnyttjat tillfället att se över alla regler som påverkar byggnaders utformning. Vi anser att även andra regelverk och samband med andra regelverk än plan- och bygglagen, PBL och dess tillämpningsföreskrifter, skulle ha behövt ses över.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Arbetsmiljöverket har ur arbetsmiljörättsligt perspektiv följande synpunkter.

- a) I 2.1.1 konstaterades att byggnaders utformning styrs även av föreskrifter som meddelas av andra myndigheter, bland annat Arbetsmiljöverket, ändå har utredningen valt att endast se över och föreslå ändringar i Boverkets byggregler, BBR och Boverkets konstruktionsregler, EKS. Konsekvenserna av detta har inte tagits upp i betänkandet.
- b) För att få bygglov och startbesked krävs endast att kraven enligt plan- och bygglagen, PBL med tillämpningsföreskrifter uppfylls. Att byggnader kan uppföras utan att krav från andra regelverk är uppfyllda innebär bland annat att det kan behövas omfattande ombyggnad när byggnaden står klar, därmed ökade kostnader och risk för längre hanteringstider i byggnadsnämnder för vissa ärenden, samt krav på nya bygglov, om till exempel byggnadsarean måste utökas. Detta problem har inte tagits upp.
- c) I 7.15.3 finns en underrubrik "Systemet säkerställer inte att samhällets krav uppfylls". I texten konstateras att dagens kontrollsystem inte säkerställer att kraven i PBL och tillhörande föreskrifter uppfylls. Som vi tidigare

konstaterat, samhällets krav på byggnader omfattar mer än PBL med tillämpningsföreskrifter. Utredningen må ha valt att endast skriva om PBL, men rubriken är då missvisande.

- d) Förslaget att utreda om det finns fler tekniska egenskapskrav som borde betraktas som utformningskrav och därmed prövas tidigare (i bygglovet) kan ses som något positivt, men arbetsmiljöaspekten tas inte upp. Arbetsmiljöverkets regler är också byggregler men utifrån arbetsmiljölagen, AML. En del av våra regler påverkar byggnaders utformning, bland annat arean och kan ses som "utformningskrav". Enligt PBL ska Arbetsmiljöverket ges tillfälle att delta i tekniska samråd, där tekniska egenskapskrav hanteras, och uppmärksamma våra krav där, men det är sent i PBL-processen, eftersom bygglov redan beviljats och utformningskraven är redan prövade. När utredningen föreslog att utreda om fler tekniska egenskapskrav borde betraktas som utformningskrav och därmed prövas tidigare, hade det varit bra om utredningen även hade föreslagit att utreda om Arbetsmiljöverkets "tekniska egenskaper" och "utformningskrav" borde bevakas tidigare i processen.
- e) I avsnitt 4.3 gjorde utredningen en internationell utblick och beskriver översiktligt på vilka nivåer och hur regleringen ser ut i några olika länder. Den norska modellen, att det behövs godkännande från Arbeidstilsynet för att få bygglov för arbetsplatser behandlat, har inte nämnts. En sådan beskrivning saknades även i avsnitt 7.16 som heter "Kontroll av byggandet i några andra länder" där anser vi att om den inte fanns i 4.3 så borde den ha funnits i 7.16.4, "Norges kontroll av byggandet". Här borde en beskrivning av att godkännande av Arbeidstilsynet krävs ha funnits med. Denna text kanske endast gäller bostäder (och då krävs inte Arbeidstilsynets godkännande), men det framgår i så fall inte.
- f) I avsnitt 4.4 redogjordes för kritik från olika tillämpare, dels att regelverket för byggande är svåröverskådligt, dels att föreskrifter och allmänna råd från olika myndigheter inte överensstämmer. Särskilt har överlapp mellan Boverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter kommenterats. Ändå har detta problem inte adresserats i utredningen. 4.5.2: Ett förslag på mått i bostäder som även fungerar för arbetstagare föreslogs visserligen (kap 9, ett förslag som "harmoniserar Boverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om vilket utrymme som ska finnas i bostäder för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga med behov av hjälpare", citat sid 170), men det adresserade inte grundproblemet.
- g) Det är positivt att utredningen påpekade, i 4.5.2, att myndigheter som meddelar föreskrifter ska samordna sig både när det gäller regelgivning och

information. Det behövs dock resurser för detta. Det föreslagna borttagandet av hänvisningar till myndigheters och organisationers skrifter i allmänna råd borde ha konsekvensutretts. I förslaget menade utredningen att Boverket bör tydliggöra hänvisningar till andra myndigheters föreskrifter genom att i så kallade upplysningsparagraferna ange vilken föreskrift som åsyftas och vad den handlar om. Det kan teoretiskt vara bra, men däremot svårt att genomföra i praktiken, då det inte är ett 1:1 förhållande mellan olika myndigheters regler. Det kan till exempel vara olika grupper som ska skyddas. Framför allt blir det svårigheter att hålla detta aktuellt. Det är viktigt att hitta ett sätt för att underlätta för allmänheten att hitta till rätt myndighet och adekvata regler.

- h) Det är positivt med ambitionen att inte tumma på tillgänglighetsregler, men det finns frågetecken kring detta. Exempelvis vridbara toaletter, sid 275. Detta är nog bra för dem som kan klara sig själva, och kanske möjliggör att man kan klara sig själv längre, men det är inte säkert att det fungerar för dem som behöver hjälp av annan person.
- i) Utredningen tog upp, sid 21, att kategoribostäder för en viss grupp människor, som studenter, inte är ändamålsenligt och kan hindra flexibilitet i nyttjandet av bostadsbeståndet över tid. Man skrev att det berikar också samhället att människor från olika generationer kan mötas och leva i samma bostadsområden. En kommentar till det är att precis som att en byggnad i ett bostadsområde kan innehålla delar som är arbetsplatser och bostäder, kan även samma byggnad innehålla ytterligare andra kategorier, exempelvis studentbostäder och vanliga bostäder. Det finns välfungerande exempel på detta i exempelvis Stockholm, där det finns arbetsplatser, bostäder och studentbostäder, i samma byggnad och där människor från olika generationer kan mötas. En annan aspekt som inte togs upp är att många bostäder är även arbetsplatser och bostadshus är också arbetsplatser. Vi saknar ett helhetsperspektiv i synen på bostadsområden.
- j) Det är positivt att utredningen föreslagit ett mått som ska fungera även för dem som behöver hjälp av annan person, sid 447. Vi vill dock påpeka att Arbetsmiljöverket inte har några krav på rumsmått, vi ställer krav på fritt arbetsutrymme 0.8 m i rörelseriktningen. Då hjälpmedel och arbetsutrustning, eller annan teknisk utrustning, används behövs dessutom ett fritt utrymme, utöver 0.8 m, för att hantera och manövrera dessa.
- k) När det gäller 9.4 Införande av Byggkravsnämnden för förhandsavgöranden om krav på byggnadsverk, anser vi att det har samband med processen i sin helhet, där utredningen inte utnyttjat möjligheten att titta på lov- och kontrollprocess i förhållande till andra regelverk. Då är frågan aktuell om

vad händer och hur det hanteras ifall byggkravsnämnden godkänner något som sedan inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav?

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem.

I beslutet har även enhetschefen Christina Jonsson deltagit.

Föredragande har varit Ewa Krynicka Storskog.

Kopia skickad till:
Arbetsmarknadsdepartementet